

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

2024

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ДУМКИ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів

очної (денної) форми здобуття освіти

спеціальності 052 «Політологія»

освітньо-професійна програма «Міжнародна політика та політика
національної безпеки»

Укладач: Горло Наталя Віталіївна, д.політ.н., доцент кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 5 від "16" січня 2024 р.
Завідувач кафедри політології

Є.Г. Цокур

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 5 від "22" січня 2024 р.
Голова науково-методичної ради факультету
соціології та управління

Н.В. Горло

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

А.О. Руднева

2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 052 політологія	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		2 -й	-
Освітньо-професійна програма Політологія	Змістових модулів – 6	Лекції	
		28 год.	-
		Семінарські	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	28 год.	-
		Самостійна робота	
		64 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія української політичної думки» є засвоєння основних напрямів розвитку української політичної думки на різних історичних етапах розвитку, набуття навичок аналізу політичних теорій українських мислителів та вироблення вмінь застосовувати отримане знання для аналізу сучасних політичних явищ та процесів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Історія української політичної думки» є: ознайомлення з періодизацією української політичної думки; опанування політичних концепцій українських мислителів на різних історичних етапах; аналіз значення політичних ідей, представлених в українській політичній думці, для українського державотворення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. періодизацію політичної думки в Україні в контексті суспільно-значущих подій;
2. особливості розвитку політичної думки на різних історичних етапах;
3. політичні концепції українських мислителів;
4. основні напрями розвитку української політичної думки – націоналістичний, соціалістичний, консервативний і т.д.

вміти:

1. визначати особливості розвитку української політичної думки на різних історичних етапах;
2. характеризувати взаємозв'язок ідей з політичними та соціально-економічними процесами певної доби;
3. розкривати зміст політичних концепцій вітчизняних мислителів;
4. здійснювати порівняльний аналіз ідей різних мислителів, визначати тяглість політичних ідей в історії суспільно-політичної думки;
5. на основі ознайомлення з першоджерелами визначати особливості мислення автора (когнітивні характеристики);

6. визначати суспільне і практичне значення політичних ідей і теорій.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.</p> <p>РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.</p> <p>РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.</p> <p>РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p>	<p>Опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle</p>
<p>СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.</p> <p>СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p> <p>СК10. Здатність розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</p> <p>РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.</p> <p>РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p> <p>РН17. Розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</p>	<p>Написання есе; завдання на порівняльний аналіз</p>
<p>СК11. Здатність розуміти тенденції розвитку світової та вітчизняної політичної думки, визначати вплив політичних ідей на розвиток політичних явищ та процесів</p> <p>СК12. Здатність розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.</p> <p>РН18. Розуміти тенденції розвитку світової та вітчизняної політичної</p>	<p>Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з</p>

думки, визначати вплив політичних ідей на розвиток політичних явищ та процесів РН19. Розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів	презентацією його результатів
---	-------------------------------

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліни, які пов'язані з викладанням курсу «Історія української політичної думки»: «Історія політичних вчень», «Політична культура», «Загальна теорія політики».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політична думка у Київській Русі і Галицько-Волинському князівстві.

Політична думка у Київській Русі

Ознаки суспільно-політичного життя Київської Русі. Вплив прийняття християнства на Русі на розвиток політичної думки. Політичні ідеї твору митрополита Іларіона «Слово про закон і благодать» і питання про співвідношення закону та істини (благодаті). Розвиток політичних ідей у «Повісті минулих літ». Основні ідеї «Повчання» («Поучення») князя Володимира Всеволодовича Мономаха. Ідея політичного об'єднання українських земель у творі «Слово о полку Ігоревім». Проблема співвідношення духовної та світської влади у творчості Кирила Туровського («Повість про сліпого і кульгавого»). «Слово» («Моління») Данила Заточника. Значення політичних ідей княжої доби для подальшого розвитку вітчизняної політичної думки.

Політична думка Галицько-Волинського князівства та литовсько-польської доби (до Люблінської унії)

Галицько-Волинське князівство в історії української державності. Політичні ідеї Галицько-Волинського літопису як частини Іпатіївського літопису. Політичні ідеї централізації держави та зміцнення королівської влади в «Судебнику» Великого князя Казимира. Політичні засади державності в Литовських статутах (1529, 1566 і 1588 рр.). Відокремлення політичної науки від теології в поглядах Ю. Котермак-Дрогобича. Сутність держави та проблеми політичної влади в суспільно-політичних поглядах С. Оріховського-Роксолана і еволюція його поглядів щодо співвідношення церковної та світської влади у державі. Роль політичних ідей Галицько-Волинського князівства та литовсько-польської доби для подальшого розвитку вітчизняної політичної думки.

Змістовий модуль 2. Політична думка козацької доби.

Полемічна політична думка

Вплив європейської Реформації, Люблінської унії і Брестської унії на українську політичну думку. Причини появи полемічної літератури та основні її тематичні напрямки в другій половині XVI ст. Проуніатська і антиуніатська політична думка полемічного спрямування. Релігійно-політичні погляди П. Скарги. Антиуніатські погляди С. Зизанія і Л. Зизанія. Політичні погляди Ю. Рогатинця. Гуманістичний суспільно-політичний світогляд Й. Верещинського. Козацька проблематика у творчості Й. Верещинського і модель Задніпровської козацької держави. Проблематика досліджень полемістів Острозької академії: антикатолицькі ідеї у полемічній спадщині Г. Смотрицького і М. Смотрицького. Суспільно-політичний світогляд І. Вишенського. Суспільно-політичний світогляд З. Копистенського. Християнський гуманізм К. Т. Ставровецького.

Українська політична думка в добу визвольних змагань XVII століття

Ситуація на українських землях у XVII столітті. Внесок у розвиток української політичної думки представників Києво-Могилянської академії. Духовні, культурні, морально-етичні та державно-політичні ідеї П. Могили. Релігійно-політичні просвітницькі погляди І. Борецького. Полемічні та християнсько-моральні ідеї І. Гізеля. Політико-правова концепція Ю. Немирича. Політичне значення «Гадяцького договору», підготовленого за активної участі Немирича. Уявлення про державу, політичну націю та легітимність влади в

концепціях Ф. Софоновича. Державницька концепція Б. Хмельницького.

Українська політична думка періоду занепаду козацько-гетьманської держави (кінець XVII – XVIII століття)

Політичні аспекти занепаду української державності. Політичні ідеї представників духовенства: суспільно-політичні погляди С. Яворського і концепція держави освіченого абсолютизму Ф. Прокоповича. Політичні ідеї українських гетьманів (І. Мазепа, П. Орлик). «Бендерська» конституція - «Пакти й Конституція прав і вольностей Війська Запорозького» – пам'ятка української політичної думки. Політичні ідеї у козацьких літописах С. Величка і Г. Граб'янки. Загальна характеристика політичних ідей мислителів доби українського Просвітництва (Я. Козельський, М. Козачинський, С. Десницький, В. Каразін). Суспільно-політичний ідеал Г. Сковороди і його теорія «сродности». Причини занепаду упродовж XVIII століття державницького концепту в українській політичній думці.

Змістовий модуль 3. Політична думка у XIX столітті.

Українська політична думка початку національного відродження на землях у складі Російської імперії у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у XIX столітті

Суспільно-політичні передумови національного відродження в Наддніпрянській Україні. Ідеологічні засади українських автономістів (В. Полетика, В. Капніст, Т. Калинський, Ф. Туманський, А. Чапа, В. Чарниш). «Історія Русів» – перша пам'ятка модерної української політичної думки, її роль у національному відродженні першої половини XIX століття. Виникнення та діяльність перших таємних товариств в Україні.

Масонство і діяльність полтавської масонської ложі «Любов до істини». Декабристський рух в Україні. Вплив суспільно-політичної ситуації на західноукраїнських землях кінця XVIII – першої половини XIX ст. на еволюцію політичної думки. Політичні ідеї представників «Руської трійці» - М. Шашкевича, І. Вагилевича, Я. Головацького. Вплив «Русалки Дністрової» на український національний рух у Галичині.

Політична думка у другій половині 19 ст. Т. Шевченко: його роль і значення для еволюції вітчизняної політичної думки. Кирило-Мефодіївське товариство

Витоки українського національного відродження XIX ст. Політична програма Кирило-Мефодіївського товариства. Політичні погляди Т. Шевченка та його внесок у формування політичних поглядів кирило-мефодіївців. Характеристика суспільно-політичних поглядів М. Костомарова і його внесок в ідейно-політичний контекст XIX ст. Праця М. Костомарова «Дві руські народності». Зміст «Книги буття українського народу» та її політичні настанови щодо державно-політичного устрою України. Програмні засади «Статуту Слов'янського товариства Св. Кирила і Мефодія». Політичні проекти майбутньої України (П. Куліш, М. Гулак, Г. Андрузький): мінливість політичного світогляду П. Куліша, революційно-демократичні погляди М. Гулака, проекти конституції майбутньої слов'янської федерації Г. Андрузького.

Змістовий модуль 4. Політична думка у період піднесення національно-визвольних змагань.

Політична думка України на зламі XIX–XX століть

Історичні умови та особливості розвитку політичних ідей на українських землях другої половини XIX ст.-початку XX ст. Соціально-політичні погляди В. Антоновича. Концепція державності та місцевого самоврядування в поглядах М. Драгоманова. Соціально-революційні ідеї В. Мальованого та І. Присецького. Соціально-політичні погляди С. Подолинського, М. Павлика та О. Терлецького. Ідеї державності та національного відродження в концепції І. Франка. Ідеї соціал-демократії в Галичині. «Постдрагоманівці» та «націоналісти». Політична історіософія М. Грушевського. Зародження націонал-демократії. Ідейна еволюція І. Франка. Політичний модернізм Лесі Українки. Соціал-демократія Наддніпрянщини: погляди Д. Антоновича, М. Порша та «інтернаціоналізм» «спілчан». Народження українського націоналізму. М. Міхновський. Конституційний проект М. Міхновського «Основний Закон Самостійної України – Спілки народу українського». Ліберальні ідеї в українському суспільстві. Б. Кістяківський. Передумови та особливості формування української політичної думки часів революції 1905–1907 рр.

Політична думка доби національно-визвольних змагань і революції 1917–1921 років

Загальна характеристика ідейно-політичного середовища 1917–1921 рр. Універсали та інші нормативно-правові акти як джерела політичної думки доби національно-визвольних

змагань і революції 1917–1921 рр. Відображення ідей української революції в суспільно-політичній діяльності М. Грушевського. Еволюція державно-політичних поглядів В. Винниченка. Державотворчі та військово-політичні погляди С. Петлюри. Наукова та громадсько-політична діяльність представників Української партії соціалістів-революціонерів (Ю. Охримович, П. Христюк, Н. Григоріїв). С. Мазлах і В. Шахрай – фундатори націонал-комуністичної течії в Україні.

Змістовий модуль 5. Політична думка в радянській Україні у довоєнний період.

Політична думка в Україні у 20-ті р. ХХ ст.

Нова економічна політика в Україні: загальна характеристика та вплив на характер політичної думки. Сутність «українізації»: політичні підходи Г. Гринька та М. Скрипника. Д. Лебідь і «теорія боротьби двох культур». Політичні ідеї представників «націонал-ухильництва» (О. Шумський, М. Хвильовий, М. Волобуєв, Ю. Лапчинський). Клас і нація у вченні М. Яворського. Політична ситуація в Галичині після поразки національно-визвольної революції. Політична ідея у теорії та практиці західноукраїнських діячів національно-демократичного напрямку (Д. Левицький, М. Галушинський, В. Мудрий, В. Целевич, М. Рудницька). Політичні погляди українських націоналістів: Д. Донцова, Д. Андрієвського, С. Ленкавського. М. Стахів: соціаліст і дослідник інститутів політичної системи. Політичні погляди діячів Карпатської України: А. Волошина, братів М. і Ю. Бращайків, Ф. і Ю. Реваїв, С. Росохи та І. Рогача.

Політична думка в радянській Україні у 1930-х роках

Особливості суспільно-політичної ситуації в радянській Україні в 1930-х рр. Специфіка політичного мислення в радянській Україні в контексті політичного терору проти науки та науковців: «більшовизація науки» як передумова унеможливлення розвитку політичної думки. Радянська розправа над гуманітарною інтелігенцією. Справа «Спілки визволення України» (СВУ). Справа «контрреволюціоністів» – «Український національний центр» (УНЦ). Конституція УРСР (1937): принципи формування державної влади та політичні права громадян. Загальна характеристика політичної думки 1930-х рр. у Галичині: історична та регіональна особливість. Державницький націоналізм В. Старосольського. Доктрина «організованого націоналізму». Зміст доктрини «організованого націоналізму». Державотворчі ідеали В. Мартинця. Є. Онацький про роль національного проводу. «Творчий націоналізм» Д. Паліїва та М. Шлемкевича. Ідея християнського патріотизму в поглядах А. Шептицького. Клерикально-консервативні ідеї Г. Хомишина та О. Назарука. Теорія держави Т. Коструби. Політичні погляди радянофілів: зміст політичних поглядів галицьких радянофілів, ідея культурно-національної автономії В. Левинського. Національне питання у поглядах А. Крушельницького.

Українська політична думка міжвоєнного і повоєнного періоду в середовищі еміграції

Українська політична думка націоналістичного спрямування (М. Сціборський, Ю. Липа, Ю. Вассиан). Українська політична думка націонал-демократичного спрямування (С. Дністрянський, О. Ейхельман, О.-І. Бочковський). Українська політична думка консервативного спрямування (В. Липинський, С. Томашівський, В. Кучабський). Українська політична думка соціал-демократичного (народницького) спрямування (Р. Лащенко, С. Шелухін). Загальна характеристика засад розвитку та структура політологічних досліджень еміграції у повоєнний період. Трансформація народницьких ідей І. Багряного. Ліберальна політична філософія І. Лисяк-Рудницького. Український неомарксизм у повоєнний період (В. Винниченко, Р. Роздольський, І. Майстренко, В. Голубничий). Розвиток націоналістичних ідей у діаспорі (Д. Донцов, Л. Ребет, «двійкарі»).

Змістовий модуль 6. Політична думка в радянській Україні у післявоєнний період.

Політична думка в Україні у 1940-х-1960-х рр.

Суспільно-політичний розвиток України періодів зміцнення сталінського тоталітаризму та «відлиги». Комуністична партійна домінанта політичної думки в творах радянських письменників із номенклатурного оточення керівництва УРСР: О. Корнійчук, М. Бажан, П. Тичина, М. Рильський, А. Малишко, Ю. Яновський. Націєорієнтований контекст політичної проблематики в творах українських письменників і поетів (О. Довженко, О. Гончар, В. Сосюра). Політичний дискурс західноукраїнських радянських письменників і публіцистів: О. Гаврилюк, С. Тудор, Я. Галан. Політична думка України періоду десталінізації.

Історичні передумови, суть та особливості трансформаційних процесів у політичній ідеології українського національно-визвольного руху 1940–1950-х років. Політичні погляди П. Федуна («Петра Полтави»), О. Дяківа («Горнового»), Я. Богдана («Всеволода Рамзенка»). Публіцистика теоретиків націоналістичного підпілля (Я. Бусел, К. Зарицька, Д. Маївський, Й. Позичанюк, Я. Прокоп, Я. Старух та ін.).

Політична думка в СРСР у 1960-1980-х рр.

Реформування політичної системи СРСР на початку 1960-х рр. Характерні ознаки політичного курсу П. Шелеста та поглядів його однодумців (О. Ліберман, Ф. Овчаренко). Концепції національної політики СРСР Л. Брежнева та В. Андропова. Політичні ідеї представників політики русифікації в УРСР у 1970–1980-х рр. (В. Щербицький, В. Маланчук, О. Капто). Громадсько-політична діяльність О. Гончара у 1960–1980-х рр. Особливості політичної думки представників української радянської творчої інтелігенції 1960–1980-х рр. (П. Загребельний, Б. Олійник, Ф. Роговий, М. Брайчевський). Зародження політичної науки в СРСР (П. Недбайло, Б. Бабій, Ф. Бурлацький, Г. Шахназаров). Дисидентський рух: поняття, генеза, основні ідеї. Українські шістдесятники – представники культурно-просвітницького дисидентства. Політичні погляди В. Стуса, В. Симоненка, І. Світличного. Політичні погляди представників українського національно-самостійницького напрямку: В. Чорновола, Л. Лук'яненко, С. Хмари, І. Дзюби. Правозахисні ідеї як синтез демократичних цінностей і лівих поглядів: погляди П. Григоренка, М. Руденка, Л. Плюща. Релігійно-орієнтоване дисидентство: у пошуках свободи совісті та єдності. УГКЦ та національне питання у поглядах Й. Сліпого. Свобода совісті як основа демократичного суспільства у працях В. Романюка. Політичне значення Української греко-католицької церкви у поглядах І. Геля.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Семинарські заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дис т ф.	о/д ф.	з/дис т ф.	о/д ф.	з/дис т ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	8	4		4		7		6	4	10
2	15	10	4		6		5		9	1	10
3	15	10	6		4		5		6	4	10
4	15	8	4		4		7		6	4	10
5	15	12	6		6		3		9	1	10
6	15	8	4		4		7		6	4	10
Усього за змістові модулі	90	56	28		28		34		42	18	60
Підсумковий семестровий контроль Екзамен	30						30				40
Загалом					120					100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Політична думка у Київській Русі	2	
	Політична думка Галицько-Волинського князівства та литовсько-польської доби (до Люблінської унії)	2	
2	Полемічна політична думка	2	
	Українська політична думка в добу визвольних змагань XVII століття	2	
	Українська політична думка періоду занепаду козацько-гетьманської держави (кінець XVII – XVIII століття)	2	
3	Українська політична думка початку національного відродження на землях у складі Російської імперії у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперій у XIX столітті	2	
	Політична думка у другій половині 19 ст. Т. Шевченко: його роль і значення для еволюції вітчизняної політичної думки. Кирило-Мефодіївське товариство	2	
4	Політична думка України на зламі XIX–XX століть	2	
	Політична думка доби національно-визвольних змагань і революції 1917–1921 років	2	
5	Політична думка в Україні у 20-ті р. XX ст.	2	
	Політична думка в радянській Україні у 1930-х роках	2	
	Українська політична думка міжвоєнного і повоєнного періоду в середовищі еміграції	2	
6	Політична думка в Україні у 1940-х-1960-х рр.	2	
	Політична думка в СРСР у 1960-1980-х рр.	2	
Разом		28	

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Політична думка у Київській Русі	2	
	Політична думка Галицько-Волинського князівства та литовсько-польської доби (до Люблінської унії)	2	
2	Полемічна політична думка	2	
	Українська політична думка в добу визвольних змагань XVII століття	2	
	Українська політична думка періоду занепаду козацько-гетьманської держави (кінець XVII – XVIII століття)	2	
3	Українська політична думка початку національного відродження на землях у складі Російської імперії у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперій у XIX столітті	2	
	Політична думка у другій половині 19 ст. Т. Шевченко: його роль і значення для еволюції вітчизняної політичної думки. Кирило-Мефодіївське товариство	2	

4	Політична думка України на зламі XIX–XX століть	2	
	Політична думка доби національно-визвольних змагань і революції 1917–1921 років	2	
5	Політична думка в Україні у 20-ті р. XX ст.	2	
	Політична думка в радянській Україні у 1930-х роках	2	
	Українська політична думка міжвоєнного і повоєнного періоду в середовищі еміграції	2	
6	Політична думка в Україні у 1940-х-1960-х рр.	2	
	Політична думка в СРСР у 1960-1980-х рр.	2	
Разом		28	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Відповідь на семінарі	Політична думка у Київській Русі. Політична думка Галицько-Волинського князівства та литовсько-польської доби (до Люблінської унії)	Повна відповідь з власною авторською позицією – 3 бали Повна відповідь, але без власної авторської позиції – 2 бали Неповна відповідь - 1 бал	6
		Навчальний матеріал за ЗМ1 – Розділ 3 Робочої програми		
	Письмова робота	Які ідеї поставали у центрі уваги мислителів у добу Київської Русі?	Розгорнута відповідь з власною позицією – 4 бали Розгорнута відповідь, але без власної позиції – 3 бали Неповна відповідь – 1-2 бали	4
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	3	-	-	10
2	Відповідь на семінарі	Полемічна політична думка. Українська політична думка в добу визвольних змагань XVII століття. Українська політична думка періоду занепаду козацько-гетьманської держави (кінець XVII – XVIII століття)	Повна відповідь з власною авторською позицією – 3 бали Повна відповідь, але без власної авторської позиції – 2 бали Неповна відповідь - 1 бал	9
	Письмова робота	Назвіть ідеї козацької доби, які продовжують традиції Київської Русі.	Аргументована відповідь – 1 бал	1

Усього за ЗМ 2 контр. заходів	4	-	-	10
3	Відповідь на семінарі	Українська політична думка початку національного відродження на землях у складі Російської імперії у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперій у XIX столітті. Політична думка у другій половині 19 ст. Т. Шевченко: його роль і значення для еволюції вітчизняної політичної думки. Кирило-Мефодіївське товариство Навчальний матеріал за ЗМ3 – Розділ 3 Робочої програми	Повна відповідь з власною авторською позицією – 3 бали Повна відповідь, але без власної авторської позиції – 2 бали Неповна відповідь - 1 бал	6
	Написання есе	Які ідеї даного періоду засвідчують піднесення національного духу українського народу?	Розгорнута відповідь з власною позицією – 4 бали Розгорнута відповідь, але без власної позиції – 3 бали Неповна відповідь – 1-2 бали	4
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	3	-	-	10
4	Відповідь на семінарі	Політична думка України на зламі XIX–XX століть. Політична думка доби національно-визвольних змагань і революції 1917–1921 років. Навчальний матеріал за ЗМ4 – Розділ 3 Робочої програми	Повна відповідь з власною авторською позицією – 3 бали Повна відповідь, але без власної авторської позиції – 2 бали Неповна відповідь - 1 бал	6
	Порівняльний аналіз	Порівняйте погляди представників соціалістичної, консервативної та націоналістичної політичної думки на майбутнє української державності	Розгорнута відповідь з власною позицією – 4 бали Розгорнута відповідь, але без власної позиції – 3 бали Неповна відповідь – 1-2 бали	4
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	3	-	-	10

5	Відповідь на семінарі	Політична думка в Україні у 20-ті р. ХХ ст. Політична думка в радянській Україні у 1930-х роках Українська політична думка міжвоєнного і повоєнного періоду в середовищі еміграції Навчальний матеріал за ЗМ5 – Розділ 3 Робочої програми	Повна відповідь з власною авторською позицією – 3 бали Повна відповідь, але без власної авторської позиції – 2 бали Неповна відповідь - 1 бал	9
	Письмова робота	Чи вдалося М. Хвильовому поєднати комуністичні і націоналістичні ідеї? Висловіть власну думку.	Аргументована відповідь – 1 бал	1
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	4			10
6	Відповідь на семінарі	Політична думка в Україні у 1940-х-1960-х рр. Політична думка в СРСР у 1960-1980-хх рр. Навчальний матеріал за ЗМ6 – Розділ 3 Робочої програми	Повна відповідь з власною авторською позицією – 3 бали	6
			Повна відповідь, але без власної авторської позиції – 2 бали Неповна відповідь - 1 бал	
	Написання есе	Чи була політична думка періоду 40-80-х рр. ХХ ст. в Україні національно орієнтованою?	Розгорнута відповідь з власною позицією – 4 бали Розгорнута відповідь, але без власної позиції – 3 бали Неповна відповідь – 1-2 бали	4
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	3			10
Усього за змістові модулі контр. заходів	20	-	-	60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Усна відповідь на питання білета	<p>Перелік питань до екзамену:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Політичні ідеї твору митрополита Іларіона «Слово про закон і благодать». 2. Розвиток політичних ідей у «Повісті минулих літ». 3. «Повчання» Володимира Мономаха як політичний заповіт. 4. Ідея політичного об'єднання українських земель у творі «Слово о полку Ігоревім». 5. Проблема співвідношення духовної та світської влади у творчості Кирила Туровського. 6. Політичні ідеї Данила Заточника. 7. Основні ідеї політичної думки у Київській Русі. 8. Політичні ідеї Галицько-Волинського літопису. 9. Відокремлення політичної науки від теології в поглядах Ю. Котермак- 10. Дрогобича. 11. Сутність держави та проблеми політичної влади в суспільно-політичних поглядах С. Оріховського-Роксолана. 12. Модель козацької держави Йосифа Верещинського. 13. Зміст релігійної полеміки після укладення Брестської унії. Погляди Христофора Філалета 	<p>Кількість питань, на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 5 балів) – усього 2 питання 5 балів – відповідь логічна, повна й аргументована 3-4 бали – відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті 1-2 бали – відповідь поверхова, студент знає основні поняття</p>	10
			<ol style="list-style-type: none"> 14. Іван Вишенський як представник релігійної полеміки. 15. Політико-правова концепція Ю. Немирича. 16. Державницька концепція Б. Хмельницького. 17. Духовні, культурні, морально-етичні та державно-політичні ідеї П. Могили. 18. Релігійно-політичні просвітницькі погляди І. Борецького. 19. Суспільно-політичні погляди С. Яворського і концепція держави освіченого абсолютизму Ф. Прокоповича. 20. Політичні ідеї українських гетьманів (І. Мазепа, П. Орлик). 21. Характеристика Бендерської конституції 1710 р. 22. Суспільно-політичний ідеал Г. Сковороди. 23. Передумови національного відродження на рубежі XVIII-XIX ст. Стадії розвитку національно-визвольного руху (за М. Грохом). 24. Політичні ідеї українських автономістів (В. Полетика, В. Капніст). 25. Політичні ідеї «Історії Русів». 26. Програмні засади «Статуту Слов'янського 	

		<p>товариства Св. Кирила і Мефодія».</p> <p>27. Характеристика суспільно-політичних поглядів М. Костомарова «Закон Божий» або «Книги буття українського народу».</p> <p>28. Політична позиція Т. Шевченка та його внесок у формування політичних поглядів кирило-мефодіївців.</p> <p>29. Політичні проекти П. Куліша і М. Гулака.</p> <p>30. Концепція державності та місцевого самоврядування в поглядах М. Драгоманова.</p> <p>31. Політичні погляди С. Подолинського.</p> <p>32. Суспільно-політичні погляди І. Франка.</p> <p>33. Політичні погляди М. Грушевського.</p> <p>34. Теорія «колектократії» В. Винниченка.</p> <p>35. Концепція трудової монархії В. Липинського.</p> <p>36. Політологічна спадщина С. Томашівського і В. Кучабського.</p> <p>37. Політичні погляди М. Міхновського.</p> <p>38. Характеристика Конституційного проекту М. Міхновського.</p> <p>39. Теорія інтегрального/чинного націоналізму Д. Донцова.</p> <p>40. Порівняльний аналіз поглядів М. Міхновського і Д. Донцова.</p> <p>41. Політичні ідеї М. Сціборського.</p> <p>42. Погляди на державу та націю у теоріях українського консерватизму та націоналізму: спільне та відмінне.</p> <p>43. Порівняльний аналіз поглядів на форму української державності українських соціалістів і націоналістів.</p>		
	Тести підсумкові	Зміст тестових запитань за ЗМ 1 – ЗМ 6 (Розділ 3 Робочої програми)	10 тестових запитань, правильна відповідь оцінюється в 1 бал	10
	Індивідуальне дослідницьке завдання	<p>Потрібно обрати одну тему. Обсяг есе – 2-3 сторінки друкованого тексту</p> <p>1. Як Ви вважаєте, які політичні проблеми посідали центральне місце у поглядах мислителів, починаючи з періоду Давньоруської держави й до початку ХХ століття?</p> <p>2. Які політичні ідеї вітчизняних мислителів даного періоду були втілені у практиці державотворення, а які, навпаки, залишилися нереалізованими або ж залишаються недосягненим ідеалом? Висловіть власну думку.</p> <p>3. Погляди якого українського мислителя вам найбільше запам'яталися і чим саме? Відповідь аргументуйте. Назвіть основні ідеї, які розвивав у своїх працях цей представник політичної думки.</p> <p>Порівняйте погляди представників соціалістичної, консервативної та націоналістичної думки за критеріями:</p>	<p>8-10 – есе повністю розкриває тему, логічно побудоване, усі положення аргументовані</p> <p>5-7 – положення есе недостатньо аргументовані, але робота відзначається логічністю</p> <p>1-4 – робота не має логічної побудови, слабка аргументація положень</p> <p>7-10 – чітко обрано критерії для порівняння, висновки</p>	10

		1) бачення політичного устрою України; 2) шлях перетворень – еволюційний чи революційний; 3) вирішення соціальних питань; 4) відносини з сусідніми державами. Завдання можна оформити у вигляді таблиці.	аргументовані 4-6 – порівняння здійснено за низкою ознак, висновки недостатньо аргументовані 1-3 – робота фрагментарна непослідовна	
	Усього за підсумковий семестровий контроль			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Історія політичної думки України : підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2017. 632 с.
2. Історія політичної думки : підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.] ; 2-е вид., перероб. і доп. Львів : Новий Світ-2000, 2017. Т. 1 : Від зародження до початку ХХ ст. 404 с.
3. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. Львів : Новий Світ-2000, 2017. Т.2 : ХХ – початок ХХІ ст. 598 с.

Додаткова:

1. Адамський В. Українська державність у ХХ столітті : Історико-політологічний аналіз / В. Адамський [та ін.] ; ред. О. Дергачов [та ін.]. Київ : Політична думка, 1996. 435 с.
2. Горбатенко В. П., Остапенко М. А., Горбатенко І. А. Історія політичної думки в Україні : навч. посіб. Київ : МАУП, 2007. 128 с.
3. Гринів О. Українська націологія між світовими війнами: історичні нариси. Львів : Світ, 2008. 432 с.
4. Данилюк Ю. З., Бажан О. Г. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр.). Київ : Рідний край, 2000. 616 с.
5. Дробот І. Трансформації української державно-соборницької ідеї (1920–1930-ті роки). Київ : ФАДА, ЛТД, 2002. 343 с.
6. Захаров Б. Нарис історії дисидентського руху в Україні (1956–1987). Харків : Фоліо, 2003. 144 с.
7. Історія політичної думки : навч. енцикл. слов.-довід. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]. Львів : Новий Світ – 2000, 2014. 765 с.
8. Історія України та її державності : навч. посіб. / Дещинський Л. Є., Гаврилів І. О., Зінкевич Р. Д. та ін. Вид. 3-є, переробл. і доп. Львів : Бескид Біт, 2005. 368 с.
9. Карасевич А. О., Лисенко Л. Г. Київська Русь : історія політичної думки та її джерела : навч. посіб. Київ : Наук. світ, 2002. 215 с.
10. Кармазіна М. С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). Київ : ПІЕНД, 1998. 350 с.
11. Котляр М. Ф. Духовний світ літописання. Київ : Ін-т історії України НАН України, 2011. 338 с.
12. Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т.1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: О. Рафальський (гол.), М. Кармазіна, О. Майборода. Київ : Парлам. вид-во, 2016. 656 с.
13. Потульницький В. А. Історія української політології (Концепції державності в українській зарубіжній історико-політичній думці). Київ : Либідь, 1992. 232 с.
14. Салтовський О. І. Концепції української державності в історії вітчизняної політичної думки (від витоків до початку ХХ сторіччя). Київ : ПАРАПАН, 2002. 396 с.

15. Терлюк І. Я., Флис І. М. Політико-правова доктрина козацького державотворення: нарис історії української державної ідеї. Львів : Вид-во Тараса Сороки, 2008. 300 с.
16. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI–XVII ст. Київ : Критика, 2002. 416 с.
17. Яремчук В. Минуле України в історичній науці УРСР післясталінської доби. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2009. 526 с.

Інформаційні джерела:

1. Бочковський О. І. Вступ до націології. Мюнхен, 1992. 338 с. URL: <http://diasporiana.org.ua/ideologiya/1068-bochkovskiy-o-i-vstup-do-natsiologiyi/>
2. Ісаєвич Ю. Юрій з Дрогобича. URL: http://www.iapmm.lviv.ua/12/ukr_sky/ukr_sky-1/data/490-507.pdf
3. Костельнюк М. Політичний аспект діяльності Петра Могили URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26830/13-Kostelnyuk.pdf?sequence=1>
4. Міхновський М. Основний закон «Самостійної України» спілки народу українського. *Конституційна асамблея*. URL: http://constituanta.blogspot.com/2011/08/1905_05.html.
5. Повчання Володимира Мономаха. URL: <http://litopys.org.ua/pvlyar/yar09.htm>
6. Радишевський Р. Станіслав Оріховський. Новий погляд крізь століття. *Київські полоністичні студії*. 2015. Т. 26. С. 523-527. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kps_2015_26_61
7. Ткаченко В. М. Ідеї державотворення Петра Могили URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3848/Tkachenko_Idei_derzhavotvorenna.pdf?sequence=1&isAllowed=y
8. Український учень Лютера: Станіслав Оріховський-Роксолан. URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2017/08/5/150135/>
9. Шипілов Л. Право української нації на самовизначення в ідейній спадщині М. І. Міхновського. *Форум права*. 2010. № 1. С. 422–427. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-1/10slmicm.pdf>